

14 Juli: nationale feestdag, dag van nationale eenheid?

Marie-Christine Kok Escalle

(Vertaling: Janneke Boogaard)

Op de Franse kalender is 14 Juli de nationale feestdag;¹ de dag dat het publiek massaal toestroomt op de Champs-Élysées om het militaire defilé² te volgen of de wielrenners van de Tour de France binnen te halen; de dag die in alle dorpen en steden in Frankrijk de gelegenheid is voor vuurwerkshows en grote openluchtfesten die voor iedereen toegankelijk zijn.³ Het is een dag van algehele vrolijkheid, en dat al sinds meer dan honderd jaar. De republikeinen van de Derde Republiek kozen er in 1880 voor om 14 Juli tot de nationale feestdag van het republikeinse Frankrijk te maken, waarmee ze probeerden alle Fransen bijeen te krijgen rondom een symbolische overwinning van het volk. Ze hervatten daarmee de traditie die Robespierre in 1794 had ingesteld, maar die tijdens de Restauratie was gestaakt.

De symbolische lading van de 14e Juli heeft verschillende kanten en zou vanaf het begin onderwerp zijn van haat en nijd tussen republikeinen en monarchisten, tussen links en rechts. Die symboliek zou het politici ook mogelijk maken deze datum te gebruiken om fundamentele daden te stellen die het hele volk verenigen, waarbij ze een beroep doen op het nationale geheugen

¹ Sommige kinderen die op 14 juli geboren zijn heten met hun voornaam 'fête nat.', in overeenstemming met wat er bij deze datum staat op de welbekende kalender van de Posterijen, die bij elke dag de heilige vermeldt van wie het feest op die datum valt. Het is immers een oude katholieke traditie om een kind de naam te geven van de heilige van wie het feest op de geboortedag wordt gevierd.

² Het luchtdefilé wordt gevormd door vliegtuigen van het *Patrouille de France*. Die vliegen boven het defilé van de grondtroepen eindigend met het Vreemdelingenlegioen (aan hun witte kepies – uniformpetten - herkenbaar), gevolgd door manschappen te paard en ten slotte door geblindeerde motortroepen.

om hun huidige en toekomstige beslissingen te ondersteunen. Het zijn allemaal fasen in een proces tot nationale eenwording.

Aan het begin van de 21e eeuw is 14 Juli een feestdag voor alle Fransen, symbool van de hele natie en niet meer alleen van de linkse republikeinen.

De keuze van de datum: 14 Juli, nationale feestdag van het republikeinse Frankrijk

Door middel van het gedicht, ‘Célébration du 14-Juillet dans la forêt’⁴ (‘Viering van de 14e Juli in het bos’), viert Victor Hugo in 1859 in alle eenzaamheid het feest van 14 Juli, eenentwintig jaar voordat deze dag officieel de nationale feestdag wordt:

C’est le quatorze juillet.
À pareil jour, sur la terre
La liberté s’éveillait
Et riait dans le tonnerre.

Het is veertien juli
Op deze zelfde datum
Ontwaakte de vrijheid op de aarde
En lachte in de donder.

Peuple, à pareil jour râlait
Le passé, ce noir pirate;
Paris prenait au collet
La Bastille scélérate

Het volk beschimpte op deze dag
Het verleden, dat piratenzwart;
Parijs vatte de strijd op
Tegen de misdadige Bastille

À pareil jour, un décret
Chassait la nuit de la France,
Et l’infini s’éclairait
Du côté de l’espérance.

Op deze dag was er een besluit
Dat de nacht verdreef uit Frankrijk,
En het oneindige werd verlicht
Op weg naar de hoop.

De republikeinse gedeputeerden die in 1880 14 Juli tot nationale feestdag maken, willen de nieuwe staatsvorm van Republiek opnemen in het

³ De Franse Ambassade in Den Haag organiseert bij deze gelegenheid een vrij toegankelijk openlucht bal.

⁴ In *Les Chanson des rues et des Bois, Oeuvres complètes, poésie* deel VII (Paris 1933) 241-245.

revolutionaire erfgoed; op die manier creëren ze een ontstaansmythe. Ze kiezen voor het gedenken van de bestorming van de Bastille op 14 juli 1789 en het feest van de verbroedering, het *Fête de la Fédération*, een jaar later op 14 juli. Op die datum komen de federale troepen⁵ weer bijeen op het Champs de Mars, onverbloemd teken van vereniging en eenheid.

Andere data die herinneren aan glorieuze tijden worden door de republikeinen terzijde geschoven. Zoals de revolutionaire dagen van juli 1830 omdat die te zeer gemarkeerd waren door Orleanisme, of de roerige tijd in 1848 die de basis was voor de Tweede Republiek, maar die van zo'n korte duur was dat het niet veel goeds beloofde voor de gedeputeerden van de Derde Republiek. 4 september 1870, de dag waarop de Derde Republiek werd uitgeroepen, herinnert te veel aan de nederlaag van Sedan om te worden gekozen. Uiteindelijk kiezen de republikeinen uit de grote dagen van de Franse Revolutie die 14e juli. Daar zijn ook de gematigden en de linksen het mee eens nadat zij de data hebben uitgesloten die de koning te veel eer doen toekomen, zoals de opening van de Staten-Generaal (5 mei 1789), of die het volk te weinig aangaan, zoals de eed op de kaatsbaan (20 juni 1789), of die doen denken aan de Terreur (9 Thermidor⁶). Ook 4 augustus, de dag dat het feodale stelsel werd weggestemd, haalt het niet, want voor de linksen is dit slechts het gevolg van wat er op 14 juli is gebeurd en bovendien worden juist de aristocraten, en niet het volk van Parijs, herdacht door deze datum te kiezen.

Het mythologische ontstaan van de Republiek ligt dus in twee 14e juli's. Die van 1789 herinnert aan de inname van de Bastille waarvan Hugo de belangrijkste elementen noemt: de overgang naar de Vrijheid, die een breuk met het verleden garandeert dankzij de overwinning van het Parijse volk op een bastion van het *Ancien Régime*, en de hoop op een betere toekomst die daardoor gewekt wordt. Die van 1790 is het *Fête de la Fédération*, en het ideologie-

⁵ De federale troepen van Marseille zingen tijdens hun voettocht naar Parijs de *Strasbourgaise*; op die manier ontstaat de *Marseillaise*, het volkslied van Frankrijk.

overstijgende en oecumenische karakter ervan zorgt dat de gewelddadige aspecten van de bestorming van de Bastille vergeten kunnen worden. Door 14 juli als nationale feestdag te kiezen willen de republikeinen benadrukken dat met de val van de Bastille de hele oude wereld heeft opgehouden te bestaan en een nieuwe wereld begint, die van de vrijheid, bewerkstelligd door de Franse Revolutie. De rol van drijvende en beslissende kracht achter de Revolutie kennen ze toe aan het volk, in het bijzonder het volk van Parijs, in overeenstemming met de republikeinse traditie zoals Gambetta die onder andere verwoordt in zijn toespraak in La Ferté-sous-Jouarre op 14 juli 1872. In die redevoering bevestigt hij dat het volk van Parijs niet is opgestaan om ‘de stenen Bastille te verwoesten, maar om de werkelijke Bastille omver te werpen: de Middeleeuwen, het despotisme, de oligarchie, de monarchie!’

Het besluit van de gedeputeerden in juli 1880 om van 14 juli de nationale feestdag te maken, geeft een officieel karakter aan wat in de praktijk al gebeurde. Al vanaf 1872 wordt 14 Juli immers door de republikeinen zelf gevierd met veel vertoon van rituelen.

De symbolische lading van 14 Juli: voorwerp van haat en nijd

Door te besluiten dat de nationale feestdag voortaan op 14 Juli is, wordt 14 Juli 1789 verheven tot ‘geboortedatum’ van de Republiek. Die geboortedag en de eerste verjaardag van deze feestdag op 14 Juli 1790 belichamen in feite de overwinning van de vrijheid op het despotisme uit naam van nieuwe principes waaromheen zich een gevoel van nationale eenheid ontwikkelt. Maar 14 Juli 1789 is niet alleen de dag van de inname van de Bastille, maar ook een dag van veel bloedvergieten en daarmee een voorbode van de slachtpartijen in de jaren

⁶ Oftewel 27 juli 1794; Thermidor is één van de maanden op de Franse republikeinse kalender, lopend van 19 juli tot en met 18 augustus.

die volgen. De viering van 14 Juli als nationale feestdag is dan ook vanaf het begin al omstrede.

De bestorming van de Bastille op 14 juli 1789 is slechts één van de vele verwikkelingen in de geschiedenis van de Revolutie, maar toch heeft deze gebeurtenis de symbolische waarde gekregen van grondlegger van de Republiek. Het is een gevolg van een volksofstand, veroorzaakt door koning Lodewijk XVI, doordat hij op 11 juli de liberale ministers, onder wie Necker, wegstuurde.

Het beginpunt van alle opwinding is het Palais-Royal waar sprekers, onder wie Camille Desmoulins, op stoelen klimmen en het volk toespreken met geïmproviseerde redevoeringen, waarin ze een ‘Saint-Barthélemy van de revolutionairen’ aankondigen. Massaal verzamelen troepen zich rond Parijs en Versailles, waardoor gevreesd wordt voor gewelddadig optreden van het leger. Op 12 juli breekt de opstand uit ten gevolge van charges in de tuinen van de Tuilerieën. Op 13 juli besluiten de volksvertegenwoordigers van de Parijse districten in de Staten-Generaal tijdens een vergadering in het stadhuis een stadsschutterij te vormen om te proberen de mensenmassa, die wapens eist, in goede banen te leiden. Ook wordt besloten tot de oprichting van een *Comité Permanent*, dat de gemeente moet bestieren, de bevoorrading van de stad moet waarborgen en de orde moet handhaven. Ondertussen steken de Parijzenaars de tolhuizen in brand en gaan ze op zoek naar wapens. Op de ochtend van 14 juli begeeft de menigte zich naar het Hôtel des Invalides om daar wapens te halen, de opstandelingen dringen het Hôtel binnen en weten duizenden geweren, vijf kanonnen en munitie te bemachtigen. Om nog meer wapens en munitie te verzamelen gaat een groep naar de oude gevangenis, de Bastille, waar de koning criminelen liet opsluiten door middel van bevelen tot inhechtenisneming (‘lettres de cachet’). Het garnizoen dat daar aanwezig is bestaat uit tachtig oorlogsinvaliden en dertig soldaten van de Zwitserse garde. Onder de dreiging van de kanonnen uit het Hôtel des Invalides, die de bende aan het begin van de stenen toegangsbrug heeft opgesteld met als doel de poort van de Bastille kapot te schieten, geeft gouverneur De Launay zich over. De langdurige en chaotische

bezetting heeft honderd doden tot gevolg; gouverneur De Launay wordt ter dood gebracht op het Place de Grève. Flesselles, provoost van de Parijse handelaren, treft eenzelfde lot. Hun hoofden worden op spiezen gestoken en meegetroond op weg naar het Palais-Royal.

De ‘veroveraars van de Bastille,’ een duizendtal, voornamelijk afkomstig uit de Faubourg Saint-Antoine, zijn mensen van het volk, ambachtsmannen, kooplui, timmermannen en meubelmakers, wijnhandelaren.

Als gevolg van de bestorming van de Bastille capituleert koning Lodewijk XVI. Op 16 juli roept hij Necker terug en op 17 juli komt hij terug in Parijs, waar hij de nieuwe autoriteiten erkent: burgemeester Bailly en commandant van de nationale garde La Fayette. Hij geeft de stad Parijs symbolisch over in hun handen en accepteert het insigne in de nationale driekleur, waaraan La Fayette naast het blauw en rood van de stad het wit van de monarchie toevoegt. Zodoende accepteert de koning dat zijn heerschappij is gedwarsboemd en dat de publieke opinie voortaan invloed heeft. Deze overwinning in Parijs leidt tot overwinningen in andere steden, waar overal de gevoelens van burgers voor hun stad oplaaien, banden van revolutionaire broederschap worden geweven en federaties zich organiseren. De overwinning van de vrijheid op het despotisme wordt duidelijk getoond aan de hand van de nieuwe principes van ‘vrijheid, gelijkheid en broederschap,’ die de kern vormen van een gevoel van nationale eenheid. Het nationale gevoel ontwikkelt zich binnen plaatselijke democratische stelsels.

Voor sommigen verdiende de Bastille het helemaal niet om tot symbool van de monarchistische alleenheerschappij te worden verheven, omdat er maar zeven gevangenen zaten en deze gevangenis het volk geen grote angst inboezemde.⁷ Maar toch is 14 juli 1789 de geschiedenis in gegaan als een symbolische datum, de dag waarop voor het eerst het volk sterker bleek te zijn dan de koning. Het gebouw waar alles om draaide was al snel verdwenen, want

op 14 juli 1790 was de Bastille geheel gesloopt en werd er op de grondvesten gedanst.

De bestorming van de Bastille, op het moment zelf niet van bijzonder groot belang, ontpopt zich dus als een symbool van grote waarde. De republikeinen maken het tot een fundamentele gebeurtenis en baseren er hun interpretatie van de Revolutie en de ontstaansmythe van de Republiek op. Voor hen symboliseert 14 Juli niet alleen de aanvang van de Franse Revolutie, maar vormt deze datum ook een samenvatting en een voleindiging van die revolutie; op die manier wordt het mogelijk uit te stijgen boven de dramatische gebeurtenissen die nog volgen en die de Fransen niet bijeenhouden maar juist uiteendrijven. In zijn al eerder genoemde toespraak in La Ferté-sous-Jouarre (1872) verheft Gambetta 14 Juli 1789 tot een heilige dag, ‘de dag van de echte revolutie, de dag die heel Frankrijk in beroering bracht (...). Ieder begrijpt dat wij op die dag ons Nieuwe Testament hebben gekregen, en dat alles daaruit moet worden afgeleid’. Omdat de nationale feestdag de herinnering aan de verovering van de Bastille oproept, vervaagt de verdeeldheid in de Franse samenleving en kan vrijheid en gelijkheid worden gevierd. En aangezien deze dag ook herinnert aan de eerste verjaardag van de bestorming en daarmee aan het *Fête de la Fédération*, is het ook de viering van de verbondenheid van de Fransen, die worden opgeroepen om samen sterk te staan.

Deze interpretatie, die voor de republikeinen de keuze voor 14 juli rechtvaardigt en er samenhang in aanbrengt, wordt tegengesproken door de tegenstanders van de Republiek, de monarchisten en bonapartisten, die een heel ander beeld van 14 Juli schetsen. Zij zien 14 Juli als ‘de eerste dag van de Terreur,’ ‘de triomf van het oproer,’ of zelfs ‘de troonsbestijging van de tirannie der volksmennerij,’ in plaats van als een dag van heldenmoed van het volk, solidariteit tussen sociale groepen en het begin van de vrijheid.

⁷ De gevangenen in de Bastille, de ‘embastillés,’ slachtoffers van de ‘lettres de cachet,’ zijn geen mensen van het volk.

In de jaren 1880-1890 is de nationale feestdag onderwerp van een volkscampagne van de kant van de republikeinen, die hun gevoel van verwantschap met de helden van 1789 aangrijpen om zich tegen de invloed van de notabelen, vooral op het platteland, te keren. De inname van de Bastille wordt voorgesteld als een politieke en sociale overwinning, die van het volk op het *Ancien Régime*, en als het begin van de vrijheid. De bestorming is ook een reden om de strijd tegen andere ‘Bastilles’ of onderdrukkende krachten aan te moedigen, in dit geval de kerkelijke Bastille gevormd door het katholieke gezag, dat in Frankrijk in die tijd antirepublikeins is.

De aanhangers van de nationale feestdag moeten een positie innemen tegenover de traditionele religieuze ceremonies. 14 Juli krijgt een militair en antiklerikaal karakter omdat de katholieke kerk tegen de deconfessionalisering van het openbaar onderwijs en tegen de secularisatie van de Franse samenleving is. Het zijn onderwerpen waar de republikeinen zich juist op toeleggen als ze in 1879 definitief aan de macht komen aangezien de meerderheid van de Senaat republikeins is geworden.

Tijdens deze eerste tien jaren wortelt de Republiek zich definitief in Frankrijk en de nationale feestdag wordt nauw verweven met de republikeinse gebruiken, die door de militaire defilés en het vertoon van vlaggen lijnrecht tegenover de rituelen van de katholieken staan. Maar er zijn ook republikeinse katholieken, en zij leggen een verband tussen de bijbelse geboden en het republikeinse devies van ‘vrijheid, gelijkheid en broederschap’. Terwijl de antirepublikeinse rechtsen alleen terugdenken aan de met oproer omgeven herkomst van de nationale feestdag, verwijzen de republikeinen zowel naar de inname van de Bastille (1789) als naar het *Fête de la Fédération* (1790). Op die manier proberen ze alles wat oproept tot opstand uit te bannen (‘we vieren een definitieve overwinning en niet een strijd die weer opnieuw gaat beginnen’) en willen ze het beeld schetsen van Frankrijk als een gebroederlijk land, verzoend met zijn leger en zijn geschiedenis, een modeldemocratie. Joden en protestanten hebben altijd hun instemming met de deconfessionalisering laten blijken en

tonen zich goede staatsburgers door hun religieuze gebouwen - synagogen en kerken - te versieren met vlaggen.

Als de Republiek eenmaal gestabiliseerd is, wordt het feest van 14 Juli de gelegenheid om de republikeinse waarden hoog te houden, in een context die varieert met de machtswisselingen tussen de gematigde republikeinen, de linkse republikeinen en de rechtse partijen. Er zullen altijd groepen blijven die zich tegen de nationale feestdag keren: extreem-linkse omdat 14 Juli volgens hen 'opium voor het volk' is, extreem-rechtse omdat zij een monarchistisch en antirepublikeins nationalisme voorstaan.

Grootse vieringen van de nationale eenheid

De honderdste verjaardag van 14 Juli, in 1889, is aanleiding voor een groots opgezet eerbetoon aan de Republiek: Parijs krijgt de Wereldtentoonstelling, die een enorm succes blijkt te zijn. De katholieken doen een poging om in 1889 in plaats van dit honderdjarig jubileum de tweehonderdste herdenking van de verschijning van het Heilig Hart van Jezus aan Marguerite-Marie Alacoque te vieren, waarbij ze erop wijzen dat Frankrijk van oudsher de 'oudste dochter van de Kerk' is. Maar de indrukwekkende Eiffeltoren overwint als symbool voor de verovering van de toekomst en de overwinning van Vooruitgang, Wetenschap en Verstand op het despotisme, het fanatisme en de onkundigheid van het *Ancien Régime*. Na 1889 is er, met uitzondering van de extreem-linkse revolutionairen die de nadruk blijven leggen op het feest van de Arbeid op 1 mei, consensus over de viering van 14 Juli volgens een ritueel dat tot de Eerste Wereldoorlog weinig zou veranderen. De nationale feestdag wordt gezien als het feest van alle sociale lagen en iedereen doet mee aan de openluchtfesten, die hun welslagen mede danken aan de keuze van een dag aan het begin van de zomer. De ochtend van 14 Juli wordt gewijd aan officiële gebeurtenissen: het militaire defilé, de onthulling van standbeelden en gezamenlijke herdenkingen. Op die manier

worden openbare ruimten als het ware gesacraliseerd door de ophemeling van de openbare en staatsburgerlijke waarden: de verering van Marianne vervangt de verering van Maria en de grote namen uit de geschiedenis van de Republiek vervangen de heiligen. Zo staat het feest in 1885 in het teken van Voltaire, in 1886 van Diderot, in 1887 wordt Lamartine herdacht en in 1888 Etienne Marcel. De middag wordt altijd besteed aan sport en spel. Daartussenin vindt het republikeinse banket plaats, een openbare versie van de mis. 's Avonds en 's nachts vinden de feesten plaats, waar iedereen danst bij het licht van lampionnen op de muziek van de musette en de accordeon.

In 1935 krijgt het feest een nieuwe waarde, want in dit jaar grijpt links de kans aan om zich weer te herenigen⁸ en samen te overleggen⁹ zodat ze het hoofd kunnen bieden aan de fascistische dreiging die tijdens de demonstraties van 6 februari 1934 de kop opstak. De 14e Juli wordt zo opnieuw een gelegenheid om de republikeinse waarden van democratie en vrijheid te benadrukken: 'wij zweren dat wij een eenheid blijven vormen om de democratie te verdedigen,' kan men lezen in de oproep tot de volksbijeenkomst in 1935. De eenheid binnen het republikeinse volk in 1935 blijft voortbestaan en resulteert uiteindelijk in een regering van het *Front Populaire*: '14 Juli 1935 was een dag van strijd, 14 Juli 1936 een dag van grote triomf,' aldus Victor Basch in *Le Populaire* van 15 juli 1936, waarin gesproken werd van 'een grandioze openbaring.' Volgens *Vendredi* (17 juli 1936) 'zei Saint-Just dat geluk een nieuw begrip was. Vandaag hebben we in Parijs de nieuwheid en de jeugdigheid van dit begrip kunnen opsnuiven'. En volgens Albert Bayet (*La Lumière*, 18 juli 1936) was de geest van '89 weer opgewekt: 'Net als in negenentachtig leeft in de

⁸ De linkse partijen en syndicaten, die sinds het congres van Tours aan het begin van de jaren '20 verdeeld waren, verzoenen zich als tegenkracht voor de Liga en defileren zowel in Parijs (tussen de Place de la Bastille en de Place de la Nation) als in de andere steden in Frankrijk.

⁹ Voor de organisatie van de viering op 14 juli 1935 wordt een comité van het *Rassemblement Populaire* aangewezen. Victor Basch, voorzitter van de Liga voor de mensenrechten, is voorzitter van het comité. Hieruit wordt het *Front Populaire* geboren,

ziel van het volk ook vandaag de geest van de Grote Revolutie weer op.' Op 14 Juli 1936 is weliswaar 'iets volbracht dat net zo groot is als wat er op 14 Juli 1789 gebeurd is', maar na het intellectuele en politieke '89 volgt uiteindelijk het economische '89. De herinnering aan de Revolutie wordt weer opgeroepen en wordt de mensen voorgehouden als volkscultuur, versterkt door films zoals *La Marseillaise* van Jean Renoir en het toneelstuk *Quatorze juillet* van Romain Rolland, dat op de avond van 14 Juli 1936 wordt gespeeld in het Alhambra.

Na de oorlog worden de officiële feestelijkheden van 14 Juli de gelegenheid om symbolisch weer te geven wat de kern van de Franse samenleving is. De aanwezigheid van generaal De Gaulle vanaf 1958 wekt bewondering; zijn macht wordt in de loop der jaren opgelegd aan het leger. Onder zijn leiding wordt op de nationale feestdag de Franse macht op politiek, militair en diplomatiek gebied benadrukt. In 1958 is hij nog geen president, maar is hij aan de macht als laatste voorzitter van de Raad van de Vierde Republiek. Dat jaar gaat alle aandacht uit naar het leger dat zijn best doet indruk te maken. De grootste zorg betreft op dat moment Algerije, en het defilé van de *paras* (parachutisten) en het Vreemdelingenlegioen geeft de Fransen het vertrouwen dat er op nationaal niveau gewerkt wordt aan een oplossing voor het Algerijnse probleem. Op 14 Juli 1960 wekt vooral de slotceremonie bewondering op, een grootse culturele manifestatie onder de leiding van minister van cultuur Malraux, die op die manier zijn poging tot een beleid van democratisering van de cultuur vormgeeft.

Tijdens de ambtstermijnen van Mitterrand wordt 14 Juli ook gebruikt om politieke keuzes uit te dragen, enerzijds om een gevoel van nationale eenheid op te wekken en te stimuleren, anderzijds om een overtuigend beeld van Frankrijk te laten zien aan het buitenland. Na de overwinning van links in 1981 worden er op 14 Juli grote volksfeesten gehouden. In 1989, tijdens de tweehonderdste verjaardag van 14 Juli, wordt de feestdag niet alleen

dat de parlementsverkiezingen van mei 1936 wint, waardoor Léon Blum een regering van

aangegrepen om de verklaring van de rechten van de mens en van de burger te vieren, maar worden ook de bouwkundige meesterwerken van de president onthuld: de piramide op het plein voor het Louvre, de Arche de la Défense en ook de Opéra Bastille, die op dat moment nog niet in gebruik is. Links en rechts verenigen zich om van de nationale feestdag een moment van sterke samenhang en nationale eenheid te maken. Op 14 Juli 1996 bevindt politiek Frankrijk zich in een situatie van cohabitatie en Charles Millon, minister van defensie, benadrukt: ‘We moeten nooit vergeten dat het gevoel allemaal samen te kunnen leven de grootste kracht is van de Republiek, en dat de landsdefensie zich voedt met het gevoel deel uit te maken van de gemeenschap van de burgers. De band die Frankrijk met zijn leger heeft is sterk. Laten we ons best doen die band te onderhouden en vast te koppelen aan de band tussen het land en het volk.’¹⁰ Ten slotte is in de laatste jaren de viering van 14 Juli voor de politieke machthebbers aanleiding om te tonen dat de natie Frankrijk deel uitmaakt van de Europese Unie.

Toen Frankrijk tijdens het tweede halfjaar van 2000 het voorzitterschap van de Europese Unie vervulde, kreeg het defilé op 14 Juli er een nieuwe dimensie bij: voor het eerst in de geschiedenis deden aan de traditionele militaire parade op de Champs-Élysées, van het Place Charles de Gaulle naar het Place de la Concorde, acht andere landen van de Europese Unie mee, namelijk Spanje, Portugal, Nederland, Italië, Duitsland, België en Groot-Brittannië.¹¹ Alle blikken waren tijdens deze manifestatie gericht op de presidentiële tribune op het Place de la Concorde. De nationale feestdag is de gelegenheid om belangrijke politieke keuzes van Frankrijk uit te dragen, in dit geval de keuzes op het gebied van het Europese defensiebeleid. Tijdens het voorzitterschap van de Europese Unie stelde Frankrijk zich onder meer duurzame vrede en vooruitgang voor Europa

het *Front Populaire* kan vormen in juni van dat jaar.

¹⁰ Delen uit de redevoering van Charles Millon, op de internetsite van *France 2*.

¹¹ In totaal defileerden 7300 mannen en vrouwen, militairen en politiemensen, 100 vliegtuigen en helikopters, 83 motoren en 270 paarden, behorend bij verschillende militaire organisaties binnen Europa.

ten doel, vooral door een gezamenlijk defensiebeleid uit te werken. In onze tijd blijft de nationale feestdag op 14 Juli een echt volksfeest, met feesten waaraan de gemeentekassen bijdragen met vuurwerkshows en dansavonden, en ook een gelegenheid voor de politieke machthebbers om een nationale boodschap uit te dragen over de situatie van Frankrijk, over belangrijke keuzes die het land aangaan en die beeldbepalend zijn. Die boodschap wordt op alle mogelijke manieren verspreid: het militaire defilé op de Champs-Élysées in Parijs wordt al sinds 1950 (toen in Frankrijk nog maar 4000 mensen televisie hadden) live uitgezonden op de televisie; tegenwoordig zijn de toespraak van het Staatshoofd en plaatjes van het defilé, ook te vinden op internet. Het onderstaande plaatje is hier een voorbeeld van.¹²

¹² Ter gelegenheid van de nationale feestdag werd in 1997 een officiële website van het

literatuur

C. Amalvi, 'Le 14 juillet, du Dies Irae à Jour de fête' in: P. Nora, *Les lieux de mémoire, I. La République* (Paris 1984) 421-472.

L. Bodin en J. Touchard, *Front Populaire: 1936* (Paris 1972).

F. Furet, *La Révolution 1770-1880, Histoire de France* (Paris 1988).